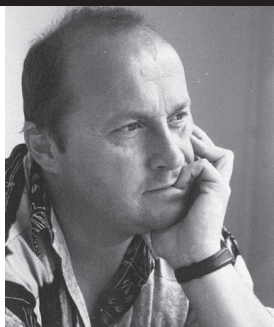

Milan Vincetič

Peter Semolič: *Druga obala.*

Ljubljana: Center za slovensko književnost (Zbirka Aleph), 2015.

Primarni pomen samostalnika *obala* je “pas zemlje ob morju, jezeru” (SSKJ), v polju besedne umetnosti, predvsem v besednih zvezah v navezavi s pridevnikom/prilastkom, pa osnovni pomen preide v prostorje simbola in metafore. Morje, jezero, predvsem pa reke so prastari emblemi življenja, potovati na obalo, torej čez, pa največkrat pomeni, takó pesnik Peter Semolič v pričujoči pesniški zbirki, potovati k “arhetipskim likom (mrtvih) stvari” (*Hades*) ali k “mitskim telesom, ki vodijo svet, /.../ četudi nas na koncu / čaka prepad, kot pa večno vračanje enakega, / neskončno kroženje med nebom in zemljo v / jalovem naporu, da bi ju sešili v celoto” (*Don Kihot*). Krogotok življenja je torej eno samo vračanje, ki se le redko izide z vrnitvijo, kajti (na)gon, ki nas napreza, je “morda le ideja, ki je čakala, da se uresniči sredi menjave / svetlobe in senc” (*Videc*).

Svet namreč nikoli ni imel ostrih robov, niti ni matematično/empirično binaren, od zmeraj je namreč eno samo bolj ali manj kakofonično presečišče in plodišče živega in mrtvega (ne zgolj v religioznem smislu), realnega in fiktivnega/virtualnega, ki z neusmiljenimi lovskami vdira v naše čutno/senzorno polje. Mozaik podob/likov ter doživetij/doživljanj, ki jih pesnik občuteno (na)niza v širokem toku in razponu podob, so diametralno razpeti med bolečino in radostjo, ljubeznijo in izgubo le-te, zmago in porazom, dobrim in kaznijo, nikoli pa pokropljeni z moralno-etično evokacijo. Prej z ironijo/humornostjo, obarvano s skepsa (“Sneguljčica kot / kičasta podoba na zidu facebooka.”), v uhojene paradigme/dogme, kajti ko se “opoteka(m) prek opustošenega sveta / (in) vsaka starka, ki jo sreča(m), s prstom vrešče / pokaže name in na mojo krivdo” (*Parsifal*). Krivdo, ker legendarni vitez ni našel svetega grala, ali krivdo, ki nam jo je z izvirnim grehom naložilo krščanstvo? Oboje je, tudi po pesnikovih besedah, zgolj iluzija, ki se je dodobra umestila v bestiarij razvrednotenja družbenih norm(ativov), zato svet vse bolj postaja podoben “zloščenenemu

jabolku, namenjenemu le gledanju / in ne temu, da strastno zagrižeš vanj” (*Sneguljčica*).

V zavest pa se je, ne da bi se tega zavedali, usidrilo najmočnejše in najbolj elementarno čustvo: strah. Strah, ki veje predvsem iz drugega razdelka z zgovornim naslovom *Dnevnik žalovanja*, torej strah v vseh “oblikah žalovanja” (*Recimo, da mu je ime Viktor*) za (pre)minulimi, čeprav v večini primerov ne gre za fizične smrti, temveč za (samo)podobe psihično in socialno načetih (ne)namišljenih oseb (“Recimo, da mu/ji je ime Klara, Viktor, Helena, Tomaž, Vesna, Lenora ...”), medtem ko v zadnji pesmi *Jožef*, v kateri parafrazira svetopisemskega Jožefa Delavca, Kristusovega očeta, pomenljivo dvigne glas proti diktatu družbe, v kateri da “vedno moraš spoštovat zakone, / tudi pri tako majhni zgradbi, kot je ptičja hišica”. Ptičja hišica se torej prelevi v (zlato) mikrokozmos, v udobje, ki nam ponuja občo varnost, ne pa svobode. Kaj šele prostega duha. Zato pa smo, če smem uporabiti naslov tretjega razdelka, vse bolj ujeti med robove “praznih okvirov” z grotesknimi serijskimi morilci (Norris in Bittaker, Metod Trobec, Jack Razparač, Vera Renczi ...), med okvire, ki jih “lahko polnimo s čimerkoli, kot ogledalo, / ki odseva, kar si kdo želi” (*Nebo nad Londonom*).

S povsem drugačnimi zgodovinskimi/književnimi liki (Abelard, Voltaire, Paul Verlaine, Odisej, Pocahontas) pa je poseljen naslednji razdelek, po katerem je naslovljena knjiga. Omenjeni liki v maniri lirsko-dramskega monologa svoji kanonizirani podobi pridajajo povsem človeške attribute, zaradi katerih so krhki in ranljivi: strah, stisko, dvom, negotovost, nelagodje in tudi letargijo. “Ne, moje življenje / ni bilo akademsko šuštenje copat iz filca ...” pravi Paul Verlaine, Odisej pa skrušen pripeva, da “gleda drugo / obalo in žensko, ki stopa po njej / in mu – mar mu res? – vrača pogled”. Druga obala je pravzaprav ogledalo, kot tudi Navje, ki nejasne robove boleče izostri, zakaj “obleka (me) stiska / v pasu, duši (me)” (*Pocahontas*), je hotenje in želja, da se (pre)stopi tja, kjer dobivajo stvari avtohtona imena/pomene, čeprav jih predvsem objektivno-subjektivni čas pregnete po svoje. Tako se dogodki iz bližnje (pesnikove) preteklosti, ki smo jim priča v razdelku *Cvet in napev*, pa naj gre za reminiscence iz otroštva, morijo druge vojne, antisemitizem, prikrita grobišča, begunstvo ali sindrom izbrisanih, splete v srhljivi kalejdoskop munchovskih krikov, s katerimi “končno klone(m) sredi pregretega peska”. Preobrazbe sveta tako (p)ostajajo vse bolj nasilne in neizprosne, kajti življenje (več) ne utripa “skozi potrditev, ampak skozi zanikanje” (*Izbrisani*), pesnikov nemočni, a vpijoči glas pa, na žalost, vse bolj “izgineva iz (našega) slušnega polja” (*Puščava*).

Predzadnji razdelek *Epitafi* je pisan kot *de profundis*, kot potajene biografije pokojnih, ki se oglašajo iz groba kot grenke paralele iz vsakdanjega življenja, kajti “tudi tostran roba maternice ne obstajata le mraz / in občutek zapuščenosti” (*Epitafi 2*). Seveda ne gre za apoteozo (krščanskega) verovanja v posmrtnost kot tako, ne, pričevanja pokojnih kratko malo lucidno nadrobijo svojo tuzemeljsko pot v mozaik iskrivih (anekdotičnih) drobcev, ki morda od daleč spominjajo na znamenite epitafe na veselem romunskem pokopališču v Sapanti. Aleksander V. (Veliki?) namreč pravi: “moj grob leži v senci pod široko krošnjo pinije / in tudi življenje mi je minilo v senci / ... / in zdaj ležim tu, pod široko krošnjo pinije; / neki ptiči so si naredili gnezdo v njej – včasih / kaj malega zažvrgolijo, večinoma časa pa le serjejo na grob” (*Epitaf 3*). Smrti tako ostajajo mali konci, sredo- ali mimobežni izteki, ki jih podobno doživljajo tako “navaden kmečki konj, / ... / ki sem ga poznal od blizu, se ga dotaknil”, kot vsakdanji ljudje, pa naj so končali na “skalnatem obrazu Daulagirija” (*Epitaf 4*) ali v domu za ostarele (*Epitaf 1*).

Zanimivo je, da se zadnji razdelek z naslovom *Barve* začne s tremi pesmimi, naslovljenimi kot *Šifra: Vstajenje, Letenje in Skrb za svet*, s pomočjo katerih naj se spogledamo z enigmo umiranja, smrti/samomora in (ne)smisla “občutka, da moraš ravnati pravilno, po zakonu, / po nekem redu” (*Šifra: 'Skrb za življenje'*). Seveda te paradigme niso nikoli uravnotežene, jeziček se praviloma nagiba k subjektivnim, tudi pod- ali nezavednim odločitvam, v intimo, ki zmeraj dovoli voajerske poglede na “drugo obalo”, na kateri, takó Paul Verlaine, ostaja neodgovorjeno, ali se “bodo našle naše roke, naše ustnice, naše besede”. Semolič v eni najbolj pretresljivih pesmi z naslovom *Antarktika* zgovorno zapiše: “Misliš si, / da bodo tvoje sledi drobne črne pike sredi / brezbrežnega prostranstva. Zdaj z grozo opažaš, / da na ledu, trdem kot beton, ne puščaš niti / najmanjšega odtisa”. Je torej naše poslanstvo imperativ iz Aškerčeve maksime v *Čaši nesmrtnosti* ali v (po)begu iz suhoparnih “ličnih kvadratkov” križanke, torej iz sebe, iz svoje “temne snovi” (*Barve*), iz magme vsakdanjih družbenih kodeksov, ki nam včasih vseeno še dovolijo sanjati o “tihem in svobodnem” galebu (*Mount Pleasant*), v katerega se ne bomo nikoli preobrazili. Niti ga ujeli, saj nam vedno znova, če smem biti metaforičen, igrivo uhaja na druge še neodkrite obale.

Prav sizifovsko naprezanje, torej dihotomija muke in slasti, “postavi pod vprašaj tudi smiselnost umetniškega ustvarjanja / ... / kot nečesa minljivega in morda zato toliko bolj lepega” (Ana Geršak), ustvarjanja, ki brez dvoma predstavlja vrh v dosedanem pesnikovem opusu. In seveda tudi enega vidnih vrhov v pogorju sodobne slovenske lirike.